

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2009-05-12

Närvarande: F.d. justitierådet Bo Svensson, f.d. regeringsrådet Leif Lindstam och regeringsrådet Karin Almgren.

En ny gymnasieskola

Enligt en lagrådsremiss den 23 april 2009 (Utbildningsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i skollagen (1985:1100),
2. lag om ändring i skollagen (1985:1100),
3. lag om ändring i högskolelagen (1992:1434),
4. lag om ändring i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Ulrika Åkerdahl och ämnesrådet Gudrun Wirmark.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I lagrådsremissen föreslås ändringar i skollagen som bl.a. innebär att elever på gymnasieskolan ska kunna välja mellan ett stort antal nationella yrkesprogram och högskoleförberedande program med olika inriktningar. Elever på yrkesprogram ska ha möjlighet att inom

gymnasieutbildningen uppnå behörighet till högskoleutbildning. De ska också kunna välja en gymnasial lärlingsutbildning.

Vidare föreslås att regleringen av den offentliga gymnasieskolan och motsvarande fristående skolor så långt det är möjligt ska vara gemensam.

Förslaget till lag om ändring i skollagen

5 kap. 1 §

I första stycket föreskrivs att "(g)ymnasieskolan vänder sig till ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning. Gymnasieskolan är avsedd att påbörjas under tiden fram till och med det första kalenderhalvåret det år ungdomarna fyller 20 år." Vid föredragningen har upplysts att avsikten med bestämmelsen är att klargöra att vissa behörighetskrav ska gälla för dem som tas in på gymnasieutbildning. Detta bör tydligare komma till uttryck i lagtexten. Lagrådet föreslår att stycket ges följande lydelse:

Gymnasieskolan är öppen endast för ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning och som påbörjar sin gymnasieutbildning under tiden fram till och med det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år.

5 kap. 8 §

I paragrafens tredje stycke öppnas en möjlighet för styrelsen för utbildningen att efter tillstånd av regeringen eller en förvaltningsmyndighet besluta att en utbildning får fördelas på kortare tid än tre läsår. Enligt sista meningen i stycket ska regeringen meddela föreskrifter om vilken förvaltningsmyndighet som avses. Formuleringen avviker från vad som är brukligt. Enligt vad som upplysts vid

föredragningen är avsikten att det ändrade uttryckssättet ska klargöra att myndigheten ska utses av regeringen genom normer på förordningsnivå och inte genom förvaltningsbeslut. Motsvarande uttryckssätt förekommer på ett flertal ställen i lagförslagen. Lagrådet förordar att det sedvanliga uttryckssättet behålls i avbidan på resultatet av den totala översyn av skollagen som nu företas. De två sista meningarna i sista stycket skulle då få följande lydelse:

Om styrelsen har fått tillstånd till det av regeringen eller en myndighet som regeringen bestämmer, får den besluta att en utbildning får fördelas på kortare tid än tre läsår.

5 kap. 39 §

Enligt paragrafen får beslut om behörighet och om mottagande i första hand överklagas av den sökande. Av författningskommentaren framgår att ett beslut att inte ta emot en behörig sökande i andra hand inte får överklagas eftersom någon skyldighet för en huvudman att ta emot sökande i andra hand inte finns. Att beslut om mottagande i andra hand inte får överklagas bör komma till tydligt uttryck i paragrafen. Den kan förslagsvis formuleras på följande sätt:

Beslut enligt 38 § om behörighet och om mottagande i första hand får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd av den sökande. Beslut om mottagande i andra hand får inte överklagas.

5 kap. 63 och 64 §§

I 63 § föreskrivs en skyldighet för hemkommunen att lämna ekonomiskt stöd till elever som behöver inackordering. Från skyldigheten föreskrivs undantag bl.a. när det gäller elever på Rh-anpassad utbildning. I 64 § finns en upplysning om att det i 62 § finns bestämmelser om hemkommunens skyldighet att betala ersättning i vissa

fall. Enligt Lagrådets mening kan 64 § avvaras, om 63 § första stycket 2 i stället utformas så att ersättningsskyldigheten enligt paragrafen inte gäller elever som avses i 62 §.

9 kap. 8 a §

Förslaget innebär ändringar i paragrafens föreslagna lydelse enligt prop. 2008/09:171. I förhållande till den i propositionen föreslagna lydelsen av paragrafen har emellertid det fjärde stycket fallit bort. Stycket har följande lydelse: "Bidrag enligt andra stycket ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till utbildning i gymnasieskola som kommunen erbjuder." Enligt vad som upplysts vid föredragningen är avsikten att det utelämnade stycket ska upphävas. Remissens lagförslag måste kompletteras i detta avseende.

Det sista stycket i paragrafen innehåller bl.a. ett bemyndigande. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kommunens bidrag ska bestämmas i stället för det som anges i andra – fjärde styckena, om statsbidrag lämnas till kommunen för en elev som har tagits emot i en fristående skola. Hänvisningen till paragrafens andra – fjärde stycken har utan närmare kommentarer lämnats oförändrad, såväl i prop. 2008/09:171 som i remissens lagförslag, trots att hänvisningens innehåll förändrats till följd av att propositionens lagförslag innebar att tre nya stycken skjutits in mellan det första och det tidigare andra stycket. I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör bemyndigandets avsedda omfattning klargöras.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar övriga lagförslag utan erinran.